

# פרשת בלק – שלישי

**(כא) וַיָּקָם בַּלְעָם בִּבְכוֹר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אַתְנֹו וַיִּלְךָ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב:**

כא וקם בלעם בצפרא, וזריו ית אתניה; ואזל, עם רכרבי מואב.

**פס"א** וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֶתְנֹו: מִכָּאן, שֶׁהַשְׂנָאָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוֹרָה שֶׁחֲבֹשׁ הוּא בַּעֲצָמוֹ. אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רָשָׁע, כִּכְר קִדְמוֹךְ אֲבֹרֶהֶם אֲבִיֵּהֶם, שְׁנֵאמַר (בראשית כב): "וַיִּשְׁכֶּם אֲבֹרֶהֶם בִּבְכוֹר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ". עִם־שָׂרֵי מוֹאָב: (במדבר רבה) לְבוֹ בַלְעָם שָׁוָה:

**(כב) וַיַּחֲרֹאֲף אֱלֹהִים כִּי־ הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְּנָבֵב מִלֶּאדָּה יְהוָה בַּדֶּרֶךְ לִשְׁטָן לוֹ וְהוּא רָכַב עַל־אַתְנֹו וּשְׁנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ:**

כב ויתקיף רגזא דיי, ארי אזיל הוא, ואתעתד מלאכא דיי באורחא, לסטן ליה; והוא רכיב על אתניה, ותריז עולימוהי עמיה.

**פס"ב** כִּי־הוֹלֵךְ הוּא: רָאָה שֶׁהַדָּבָר רַע בְּעֵינֵי הַמָּקוֹם וְנִתְּאָוָה לִילֵךְ לִשְׁטָן לוֹ: (שם) מִלֶּאדָּה שֶׁל רַחֲמִים הָיָה, וְהָיָה רוּצָה לְמַנְעוֹ מִלְּחֹטֵא, שֶׁלֹּא יִחְטֹא וַיֵּאבְדּוּ. שְׁנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ: מִכָּאן לְאֵדָם חֲשׁוֹב הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, יוֹלִיךְ עִמּוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים לְשִׁמּוּשׁוֹ, וְחוֹזְרִים וּמְשַׁמְשִׁים זֶה אֶת זֶה:

כג וחת אתנא דיי מלאכא דיי מעתד באורחא, וחרביה שליפא בידיה, וסטת אתנא מן אורחא, ואזלת בחקלא; ומחא בלעם ית אתנא, לאסטיותה לאורחא.

**פס"ג** וַתֵּרָא הָאֵתְנֹו אֶת־מִלֶּאדָּה יְהוָה נָצַב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלֹפָה בִּידּוֹ וַתֵּט הָאֵתְנֹו מִן־הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בַּשָּׂדֶה וַיִּךְ בַּלְעָם אֶת־הָאֵתְנֹו לְהַטִּיחָהּ הַדֶּרֶךְ:

כד וקם מלאכא דיי, בשביל ברמיא אתרא דגדירא מכא, וגדירא מכא.

**(כד) וַיַּעֲמֹד מִלֶּאדָּה יְהוָה בְּמַשְׁעוֹל הַכֹּרֵמִים גֶּדֶר מִזֶּה וּגְדֵר מִזֶּה:**

כד וקם מלאכא דיי, בשביל ברמיא אתרא דגדירא מכא, וגדירא מכא.

**פס"ד** בְּמַשְׁעוֹל: כְּתַרְגוּמוֹ: "בְּשִׁבְלִי". וְכֵן (מ"א כ): "אִם יִשְׁפַּק עֶפֶר שׁוֹמְרוֹן לִשְׁעָלִים" עֶפֶר הַנִּדְבָק בְּכַפּוֹת הָרְגָלִים בְּהַלּוּכָן. וְכֵן (ישעיה מ): "מִי מִדֵּד בְּשַׁעְלוֹ מִים" בְּרַגְלָיו וּבְהַלּוּכּוֹ. גֶּדֶר מִזֶּה וּגְדֵר מִזֶּה: סֵתֵם "גֶּדֶר" שֶׁל אֲבָנִים הוּא:

כה וחת אתנא ית מלאכא דיי, ואדחיקת עם בתלא, ודחקת ית רגלא דבלעם, לכתלא; ואוסיף, לממחה.

**(כה) וַתֵּרָא הָאֵתְנֹו אֶת־מִלֶּאדָּה יְהוָה וַתִּלְחֹץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחֹץ אֶת־רִגְלָהּ בַּלְעָם אֶל־הַקִּיר וַיִּסָּף לְהַכְתִּיהָ:**

כו וקם מלאכא דיי, עבר; וקם באתר עק, דלית אורח למסטי לימינא ולסמאלא.

**פס"ה** וַיִּסָּף מִלֶּאדָּה־ה' עָבוֹר: לַעֲבֹר עוֹד לְפָנָיו, לְהִלָּךְ לְהִיּוֹת לְפָנָיו בְּמָקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ (בראשית לב): "וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם". וּמִדְרַשׁ אַגְדָּה יֵשׁ בְּתַנְחוּמָא: מָה רָאָה לַעֲמֹד בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת? סִימָנִי אֲבוֹת הָרָאָהוּ:

כז וחת אתנא ית מלאכא דיי, וירבעת תחות בלעם; ותקיף רגזא דבלעם, ומחא ית אתנא בחטרא.

**(כז) וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאֵתְנֹו וַתֹּאמֶר לְבַלְעָם מַה־ עֲשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים:**

כח ופתח יי, ית פמא דאתנא; ואמרת לבלעם, מא עבדית לך, ארי מחיתני, דנן תלת זמנין.

**פס"ו** זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים: רָמַז לוֹ: אֵתָּה מִבְּקֵשׁ לַעֲקֹר אִמָּה הַחוֹגֶגֶת שְׁלֹשׁ רִגְלִים בַּשָּׁנָה:

כח ופתח יי, ית פמא דאתנא; ואמרת לבלעם, מא עבדית לך, ארי מחיתני, דנן תלת זמנין.

**(כח) וַיֹּאמֶר בַּלְעָם לְאֵתְנֹו כִּי הִתְעַלְלָתָּ בִּי לוֹ יִשְׁחָרְבֵּ בִידִי כִּי עָתָה הִרְגֵּיתִיךָ:**

כט ואמר בלעם לאתנא, ארי חייבת בי; אלו פון אית חרבא בידי, ארי כען קטלתיך.

**פס"ז** הַתְּעַלְלָתָּ: כְּתַרְגוּמוֹ: לִשּׁוֹן גִּנָּאי וּבְזִיוָן. לוֹ יִשְׁחָרְבֵּ בִידִי: גְּנוּת בְּעֵינֵי הַשָּׂרִים: זֶה הוֹלֵךְ לַהֲרֹג אִמָּה צְרִיךְ לְכָלֵי זִין:

כט ואמר בלעם לאתנא, ארי חייבת בי; אלו פון אית חרבא בידי, ארי כען קטלתיך.

**(כט) וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל־בַּלְעָם הֲלוֹא־אֲנֹכִי אֶתְנָךְ אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי מִעוֹדְךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הִהְסַכְנִי הַסִּכְנִיתִי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא:**

לג וחתני, אתנא, וספת מן קדמי, דנן תלת זמנין; אלו פון לא ספת מן קדמי, ארי כען אף יתך קטלית ויתא קיימית.

**פס"ח** כִּי־רִטַּת הַדֶּרֶךְ לִנְגְדִי: (שבת קד) רַבּוּתֵינוּ חֲכָמֵי הַמִּשְׁנָה דְרָשׁוּהוּ נוֹטְרִיקוֹן: יִרְאָה, רִאשָׁתָּה, נְטָתָּה, בְּשִׁבְלִי שֶׁהַדֶּרֶךְ לִנְגְדִי, כְּלוּמַר: לְקִנְיָתִי וּלְהַקְנִיטָנִי. וּלְפִי מִשְׁמְעוּ: "כִּי חָרַד הַדֶּרֶךְ לִנְגְדִי לִשּׁוֹן "רִטַּט" כִּי רִאשִׁיתִי בַעַל הַדֶּרֶךְ שֶׁחָרַד וּמָהַר הַדֶּרֶךְ, שֶׁהוּא לְכַעֲסִי וּלְהַמְרוּתִי וּמִקְרָא קֶצֶר הוּא, כְּמוֹ (ש"ב יג): "וַתִּכָּחַ דּוֹד" לִישָׁנָא אַחֲרִינָא: רִטַּט לִשּׁוֹן רָצוֹן, וְכֵן (איוב טו) "וְעַל־יָדַי רָשָׁעִים יִרְטִינִי" מִפְּסִיס וּמִנְחָם אוֹתוֹ עַל־יָדַי רָשָׁעִים, שְׁאֵינֶן אֱלֹא מְקַנִּיטִים:

לג וחתני, אתנא, וספת מן קדמי, דנן תלת זמנין; אלו פון לא ספת מן קדמי, ארי כען אף יתך קטלית ויתא קיימית.

**(ל) וַתֵּרָאֵנִי הָאֵתְנֹו וַתֵּט לְפָנַי זֶה שְׁלֹשׁ רִגְלִים אוֹלִי נְטָתָה מִפָּנַי כִּי עָתָה גַם־אֲתַכָּה הַרְגֵּיתִי וְאוֹתָהּ הַחַיִּיתִי:**

לד ואמר לי, אתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**פס"ט** אוֹלִי נְטָתָה: כְּמוֹ "לֹלֵא" פְּעָמִים שׁ"אֹלִי" מִשְׁמַשׁ בַּלִּשּׁוֹן "לֹלֵא". גַּם־אֲתַכָּה הַרְגֵּיתִי: הָרִי זֶה מִקְרָא מִסְרָס, וְהוּא כְּמוֹ: "גַּם הַרְגֵּיתִי אוֹתְךָ", כְּלוּמַר, לֹא הִעֲכָבָה בְּלִבְךָ קִרְאָתְךָ עַל יָדִי, כִּי גַם הִרְרִיגָהּ. וְאוֹתָהּ הַחַיִּיתִי: (במ"ד) וְעָתָה מִפָּנַי שֶׁדִּבַּרְתָּ וְהוֹכִיחְתָּךְ וְלֹא יָכַלְתָּ לַעֲמֹד בְּתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר לֹא" הַרְגֵּיתָהּ, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: זֶה הָיָא שְׁסִלְקָה אֶת בַּלְעָם בְּתוֹכָהּ, וְלֹא יָכַל לְהַשִּׁיב; שֶׁחֵם הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת. וְכֵן (ויקרא כ): "וְאֵת הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ" וְכֵן (שם): וְהָרַגְתָּ אֶת הָאִשָּׁה וְאֵת הַבְּהֵמָה:

לד ואמר לי, אתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**(ל) וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל־מִלֶּאדָּה יְהוָה חֲטָאתִי בִּי לֹא יִדְעָתִי כִּי אַתָּה נָצַב לְקִרְיָאתִי בַּדֶּרֶךְ וְעָתָה אֶסַּר־רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה לִי:**

לה ואמר בלק לאתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**פס"י** לָךְ עִם־הָאֲנָשִׁים: (במ"ד) בַּדֶּרֶךְ שְׁאֵדָם רוּצָה לִילָךְ בָּהּ, מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וְאֶפְסָ: עַל כְּרַחֲךָ אֵת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְגו'. לָךְ עִם־הָאֲנָשִׁים: כִּי חִלְקֶךָ עֲמָהֶם וְסוֹפֶךָ לְהֵאבֵד מִן הָעוֹלָם. עִם־שָׂרֵי בַלָּק: שְׂמַח לְקַלְלָם כְּמוֹתָם:

לה ואמר בלק לאתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**(ל) וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בָא בַלְעָם וַיֵּצֵא לְקִרְיָאתוֹ אֶל־עִיר מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל אֲרָנָן אֲשֶׁר בְּקֶעֶזַח הַגְּבוּל:**

לו ושמע בלק, אתא בלעם; ונפק לקדמותיה לקרחתא דמואב, דעל תחום ארנן דבסטור תחומא.

**פס"י** וַיִּשְׁמַע בָּלָק: שְׁלַח שְׁלוּחִים לְבַשְׂרוֹ. אֶל־עִיר מוֹאָב: (במדבר רבה) אֱלֹו מְטְרוֹפּוּלִין שְׁלוֹ, עִיר הַחֲשׁוּבָה שְׁלוֹ לומר: רָאָה, מָה אֱלֹו מִבְּקָשִׁים לַעֲקֹר !:

לו ושמע בלק, אתא בלעם; ונפק לקדמותיה לקרחתא דמואב, דעל תחום ארנן דבסטור תחומא.

**(ל) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בַּלָּק הֲלֹא־שְׁלַחְתִּי אֲלֶיךָ לְקִרְיָאֲלָךְ לָמָּה לֹא־הִלַּכְתָּ אֵלָיִי הָאֲמָנָם לֹא אוֹכַל בְּכַדְךָ:**

לז ואמר בלק לאתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**פס"י** הָאֲמָנָם לֹא אוֹכַל בְּכַדְךָ: נִתְּבָא, שְׁסוּפּוֹ לַצָּאת מִעֲמּוֹ בְּקָלוֹן:

לז ואמר בלק לאתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.

**(ל) וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל־בָּלָק הִנֵּה־בָאתִי אֲלֶיךָ עָתָה הִיכַל אוֹכַל דָּבָר מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר יֵשׁוּם אֱלֹהִים בְּפִי אוֹתוֹ אֲדַבֵּר:**

לח ואמר בלק לאתנא, דיי לבלעם, אזיל עם גבריא, וברם ית פתגמא דאמליל עמך, ויתיה תמליל; ואזל בלעם, עם רכרבי בלק.